Voorstel raad

Nummer
B.1
Portefeuillehouder
M.J. Versluis

Contact en vragen via
Technischevragen@hollandskroon.nl

Datum raadsvergadering	Datum B&W-besluit
19 december 2024	26 november 2024

Onderwerp
Concept beleidskader kleine windturbines

Kern van het voorstel
Ter uitvoering van de wens van de gemeenteraad van 2022, de programmabegroting 2024-2027 en de raadsvergadering van 19 september 2024 is een beleidskader voor kleine windturbines in Hollands Kroon ontwikkeld. Het beleid voorziet in mogelijkheden voor plaatsing van kleine windturbines met een maximale ashoogte van 15 meter op agrarische bouwvlakken in het buitengebied. U wordt voorgesteld om het concept beleidskader vast te stellen en vrij te geven voor inspraak/participatie.

Voorgesteld besluit
Het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad voor: het concept beleidskader kleine windturbines, zoals opgenomen in bijlage 1 bij dit voorstel, vast te stellen en vrij te geven voor inspraak/participatie.

Wettelijke grondslag
Het beleid voor kleine windturbines geeft aan hoe de gemeente met dit specifieke onderwerp omgaat. De bevoegdheid om beleidsregels vast te stellen is geregeld in artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht.

De gemeenteraad besluit:
Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 19 december 2024. Griffier Burgemeester

Aanleiding
Sinds eind 2020 biedt de provincie Noord-Holland gemeenten de mogelijkheid om kleine windturbines met een maximale ashoogte van 15m toe te staan in het landelijk gebied. Fracties van de gemeenteraad hebben naar aanleiding hiervan in 2022 een melkveehouderij in Friesland bezocht, om informatie over kleine windturbines op te halen. De gemeenteraad heeft daarop een aantal informerende vergaderingen gehad en het college verzocht aan de hand van de handreiking van de provincie een beleidskader voor kleine windturbines op te stellen, specifiek voor agrarische bedrijven in het buitengebied. Hiermee ziet de gemeenteraad kansen voor agrarische bedrijven om invulling te geven aan de noodzakelijke verduurzaming van hun bedrijfsvoering door te voorzien in de eigen energiebehoefte vanuit een mix van zon- en windenergie.

Beoogd bestuurlijk/maatschappelijk doel/effect
Het beleidskader heeft als doel om kaders te geven op welke wijze agrarische bedrijven in het buitengebied kleine windturbines mogen plaatsen. Dit levert een positieve bijdrage aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Kleine windturbines helpen agrarische ondernemers om energieneutraal te worden en dragen bij aan een gevarieerde, duurzame energiemix. Het beleidskader is een hulpmiddel voor agrarische bedrijven om inzicht te geven in het soort kleine windturbines dat de gemeente ondersteunt en de procedure die hierbij hoort. Daarnaast vervult het kader een informatieve functie voor agrarische bedrijven die zich oriënteren op kleine windturbines. Hoewel energie-opwek met kleine windturbines niet hetzelfde rendement oplevert als grootschalige opwek, is de landschappelijke impact, mits goed ingepast, kleiner. Het faciliteren van kleinschalige initiatieven is belangrijk voor het verkrijgen van een gevarieerde, duurzame energiemix en het vergroten van betrokkenheid van agrarische bedrijven (en indirect inwoners) bij het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Motivering per voorgesteld besluit
Naar aanleiding van de wens van de gemeenteraad en de programmabegroting is een concept beleidskader ontwikkeld (bijlage 1). Het beleid voorziet in mogelijkheden voor plaatsing van kleine windturbines met een maximale ashoogte van 15 meter op agrarische bouwvlakken in het buitengebied. *In de programmabegroting 2024-2027 is opgenomen dat we een beleidskader opstellen voor kleine windturbines op agrarische erven.* Met dit beleidskader wordt uitvoering gegeven aan de wens van de gemeenteraad voor beleid voor het reguleren van kleine windturbines op agrarische erven. Kleine windturbines kunnen bijdragen aan een duurzame bedrijfsvoering ter plaatse. Met een kleine windturbine kunnen agrarische ondernemers de bedrijfsvoering verduurzamen en inspelen op grotere elektrificatie. De vraag naar duurzame en betaalbare energie is groot. Tijdens de raadsvergadering van 19 september 2024 heeft de raad de wens geuit om het beleid te verruimen met stedelijke functies in het buitengebied van minimaal 1 hectare. Er is ook een versie van het conceptbeleid opgesteld waarin deze wens is verwerkt. Deze versie van het beleid is opgenomen in bijlage 2. *Met het voorliggend beleidskader wordt uitvoering gegeven aan de afspraak uit de begroting om een beleidskader voor kleine windturbines op agrarische erven te ontwikkelen.* De gemeenteraad heeft aan het college van burgemeester en wethouders de wens uitgesproken om een beleidskader voor kleine windturbines op agrarische erven te ontwikkelen. Naar aanleiding van dit verzoek is een concept beleidskader ontwikkeld. Het beleid voorziet in mogelijkheden voor plaatsing van kleine windturbines met een maximale ashoogte van 15 meter op agrarische bouwvlakken in het buitengebied. De evaluatie van dit beleidskader vindt plaats 1 jaar na inwerkingtreden van dit beleid, omdat dan de effecten in het landschap zichtbaar zijn en een goede evaluatie plaats kan vinden. *De omgevingsverordening NH2022 maakt kleine windturbines mogelijk. Met het beleidskader geeft Hollands Kroon invulling aan deze bevoegdheid.* In de Omgevingsverordening NH2022 van de provincie Noord-Holland is opgenomen dat kleine windturbines mogelijk zijn op een agrarisch bouwperceel of bouwperceel van minimaal 1 hectare met een stedelijke activiteit. Dit beleidskader geeft invulling aan de wens van de gemeenteraad om kleine windturbines te faciliteren op een agrarisch bouwperceel in het buitengebied. Een initiatief kan mogelijk worden gemaakt als

aan de voorwaarden voor ruimtelijke inpassing is voldaan. Een belangrijke voorwaarde is dat de kernkwaliteiten van het landschap niet mogen worden aangetast.

Ruimtelijke Handreiking 'Wind op Land', Leidraad Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland en de Handreiking Microturbines van de Energieregio Noord-Holland
In het kader van de bewaking van de kwaliteit van het landschap en zorgvuldige inpassing van kleine windturbines in het landelijk gebied is door de provincie Noord-Holland de Ruimtelijke Handreiking 'Wind op Land en de 'Leidraad Landschap en Cultuurhistorie' vastgesteld. Daarnaast is er door de Energieregio Noord-Holland een 'Handreiking Microturbines' opgesteld. De uitgangspunten en aanbevelingen uit deze handreikingen en leidraad zijn in het concept verwerkt.

Kleine windturbines bij agrarische bedrijven
Het beleidskader maakt kleine windturbines bij agrarische bedrijven mogelijk. Bij de plaatsing van kleine windturbines op een agrarisch erf moet wel altijd rekening worden gehouden met de schaal van het erf. Ze kunnen alleen worden toegestaan als dit bij de erfgrootte en erfopbouw van de locatie past. Alleen als er sprake is van een 'erf-ensemble', een samenhangend geheel van erfgebouwen (boerderij, huis, schuren, bijgebouwen), erfbeplantingen (bomen, singels, tuinen), waterlopen en erfinrichting (verhardingen, hekken, bruggen) van ruim voldoende omvang kunnen de mogelijkheden voor kleine windturbines worden onderzocht. Niet alle agrarische erven zijn daarom geschikt voor een kleine windturbine. Tijdens de raadsvergadering van 19 september 2024 is het concept beleid voor vrijgave ten behoeve van participatie behandeld. Tijdens deze vergadering is de wens van de raad geuit om naast de agrarische erven ook stedelijke functies in het buitengebied van minimaal 1 hectare hiervoor in aanmerking te laten komen. Het conceptbeleid wat invulling geeft aan deze wens is opgenomen in bijlage 2.

Er is aandacht voor participatie door raadpleging
Het participatieproces is in een participatieplan vastgelegd (bijlage 3). Het gekozen participatieniveau is 'meedenken'. Dit zorgt voor een diepgaand begrip van de belangen en mogelijke zorgen van de gemeenschap, wat resulteert in een beter afgestemd beleidskader. De ingebrachte reacties worden betrokken bij het besluit over de vaststelling. Onder het kopje 'Communicatie' is een voorstel voor de gewenste raadpleging van betrokkenen en de verdere planning opgenomen.

De eis om uitsluitend circulaire rotorbladen toe te voegen, wordt niet opgenomen
Op 19 september 2024 is tijdens de raadsvergadering een toezegging gedaan door het college om de mogelijkheid om nadere eisen te stellen voor het hergebruik van kleine windturbines te onderzoeken. Het

college heeft toegezegd om hier in het raadsvoorstel over te adviseren. Deze toezegging was naar aanleiding van een ingetrokken amendement dat voorstelde om in het concept beleidskader kleine windturbines, paragraaf 5.3 “Criteria ten aanzien van de kleine windturbines”, een nieuw criterium toe te voegen: “de rotorbladen moeten van materiaal vervaardigd zijn dat te recyclen is”. Het college adviseert naar aanleiding van het onderzoek om deze eis niet op te nemen:

a. De meeste windturbinebladen zijn gemaakt van composietmateriaal, zoals glasvezelversterkte kunststoffen (GRP), die moeilijk te recyclen zijn. De huidige recyclingmethoden resulteren vaak in laagwaardige toepassingen zoals vulmateriaal, maar bieden geen hoogwaardige terugwinning van grondstoffen. Het grootschalig recyclen van composietmaterialen is momenteel technisch complex en commercieel niet haalbaar. Hoewel er technologische ontwikkelingen plaatsvinden, zijn deze nog niet op zodanige schaal beschikbaar die opname in het beleidskader rechtvaardigt.
b. Er zijn verschillende nieuwe recyclingmethoden in ontwikkeling, zoals thermochemische processen en pyrolyse, die veelbelovend zijn voor het recyclen van composiet rotorbladen. Echter, deze technologieën zijn nog in de testfase en op dit moment niet breed inzetbaar of economisch rendabel. Aangezien deze innovaties nog enkele jaren van grootschalige toepassing verwijderd zijn, is het niet realistisch om nu al strenge eisen voor recyclebaarheid op te nemen in het beleidskader.
c. Hoewel houten rotorbladen en beter recyclebaar alternatief kunnen vormen, zijn er belangrijke nadelen. Hout is zwaarder en vereist meer onderhoud dan composietmaterialen, wat de efficiëntie en levensduur van de windturbines kan verminderen. Daarnaast kunnen de milieueffecten van de productie en verwerking van hout variëren afhankelijk van de herkomst van het materiaal. Dit maakt hout op dit moment niet een volwaardig alternatief voor alle toepassingen in kleine windturbines. Daarnaast is er momenteel maar 1 leverancier die houten wieken in Nederland kan leveren. Daardoor is dit ook niet praktisch uitvoerbaar.

In plaats van een eis op te nemen in het beleidskader, kan een flexibele benadering beter aansluiten bij de huidige stand van de techniek. Door de ontwikkelingen in recycling technologieën nauwlettend te volgen, kan de gemeente haar beleid op een later moment aanpassen wanneer recycling van rotorbladen beter haalbaar is. Dit voorkomt dat innovatie belemmerd wordt door regelgeving die op dit moment niet technisch haalbaar is.

Kanttekeningen en risico’s (incl. argumenten)
Het alternatieve beleid zoals opgenomen in bijlage 2 kent een aantal positieve en negatieve effecten ten opzichte van het voorgestelde beleid in bijlage 1. Deze voor- en nadelen worden hier benoemd: Negatieve effecten: 1. Toename van het aantal windturbines en landschapsimpact

- Risico: De uitbreiding van het beleidskader kan leiden tot de installatie van meer windturbines in het buitengebied, ook op bijvoorbeeld stedelijke functies zoals bedrijvenlocaties, zorgboerderijen en woningen.
- Effect: Een grotere dichtheid aan turbines kan leiden tot verstoring van het landschap.

2. Effect op netcapaciteit door extra teruglevering
    - Risico: Stedelijke functies in het buitengebied verbruiken mogelijk niet voldoende elektriciteit om de opgewekte energie van de turbines volledig zelf te benutten, wat kan resulteren in teruglevering aan het elektriciteitsnet.
    - Effect: Het Nederlandse elektriciteitsnet kampt al met capaciteitsproblemen, en een toename van teruglevering in het buitengebied op het lokale net (Liander) kan de druk op de netcapaciteit verder verhogen.
3. Geluidsoverlast en schaduwflikkering
    - Risico: Windturbines genereren geluid en kunnen schaduwflikkeringen veroorzaken. In agrarische gebieden zijn doorgaans minder mensen aanwezig die last kunnen hebben van deze effecten.
    - Effect: Stedelijke functies trekken echter meer bezoekers en werknemers aan, wat de kans op klachten over geluidsoverlast en schaduwflikkering vergroot.

Positieve effecten:

1. Verhoogde opwekking van duurzame energie: Door het uitbreiden van het beleidskader kunnen meer windturbines worden geplaatst, wat resulteert in een hogere duurzame energieproductie. Dit draagt bij aan de gemeentelijke, provinciale en landelijke doelstellingen om CO_2-uitstoot te verminderen en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verlagen.
2. Vergroting van zelfvoorzienendheid van stedelijke functies: Met eigen windturbines kunnen stedelijke functies in het buitengebied hun energiebehoefte deels zelf dekken, wat de energiekosten verlaagt en deze functies minder afhankelijk maakt van externe energiebronnen.

Verder zit er nog een onzekerheid in het kassengebied van Agriport. Het kassengebied heeft de bestemming Agrarisch-glastuinbouw. Je kan discussie voeren of er wel of niet turbines in geplaatst mogen worden. Het is immers een agrarische bestemming, maar wel met de toevoeging glastuinbouw. In de praktijk zien we dat op Agriport bedrijven of bedrijfsonderdelen soms (ongewenst) worden afgesplitst van de bedrijfsvoering (denk aan de zonnekassen of WKK's) en het maximale qua mogelijkheden wordt gehaald. Als mitigerende maatregel voor deze onduidelijkheid kan ervoor gekozen worden om plaatsing van kleine windturbines in dit kassengebied expliciet toe te staan of uit te sluiten.

Alternatieven (incl. argumenten)
1. *Er kan gekozen worden om het beleidskader kleine windturbines nu al definitief vast te stellen door de raad.* Er vindt dan geen participatietraject plaats met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Dat is niet wenselijk omdat het doel is om een breed gedragen beleidskader te ontwikkelen, waar belanghebbenden enthousiast van worden. Het participatietraject draagt hieraan bij. Daarnaast verwachten we dat tijdens de participatie nog waardevolle inhoudelijke reacties worden verzameld op het beleidskader waardoor de uiteindelijke kwaliteit beter wordt. 2. *Er kan gekozen worden om het beleidskader te verruimen naar andere stedelijke functies (zie bijlage 2).* In de provinciale verordening (art 6.37 Kleine windturbines in landelijk gebied) is opgenomen dat kleine windturbines mogelijk kunnen worden gemaakt bij een agrarisch bouwperceel of een bouwperceel van minimaal 1 hectare met stedelijke activiteit (denk hierbij aan wonen, bedrijven, zorgboerderijen, etc.). In dit beleidskader beperken we ons, volgens de eerder door de raad uitgesproken wens, tot het mogelijk maken van windturbines op een agrarisch bouwperceel. Er kan gekozen worden om dit te verbreden naar een bouwperceel met stedelijke activiteit. Het college stelt dit niet voor omdat de raad eerder (in de programmabegroting 2024-2027) heeft aangegeven dit beleid specifiek voor agrarische bedrijven te willen opstellen. Daarnaast speelt het risico dat er bij een te ruimte openstelling functies zullen zijn waarbij de opgewekte energie niet specifiek voor het eigen bedrijf wordt gebruikt en die dan een soort van ‘energiecentrale’ vormen. Daarnaast is het advies eerst te kijken wat de kleine windturbines op agrarische grond voor invloed hebben op het landschap. Door het beleid niet op voorhand voor andere functies open te stellen beperken we mogelijke nadelige effecten op het landschap. Als de effecten meevallen kan het beleid in de toekomst altijd verruimd worden. Daarnaast is het lastiger om een stap terug te doen in het beleidskader als in de participatie al een ruim kader is geschetst. Indien u het toch wenselijk vindt om het beleidskader (naast de agrarische functies) ook voor stedelijke functies met een minimale omvang van 1 hectare open te stellen, dan kunt u dit voorstel amenderen. Dit kunt u doen door bijlage 1 te vervangen door bijlage 2 in het besluit. 3. *Toevoegen van de eis voor recyclebaarheid van windturbinebladen*

Een alternatief is om de eis voor de recyclebaarheid van windturbinebladen wel op te nemen in het beleidskader. Hiermee zou worden gewaarborgd dat de materialen van de bladen na hun levensduur hergebruikt kunnen worden, wat zou bijdragen aan de ambitie om in 2050 een circulaire economie te hebben in Hollands Kroon. Hoewel dit vanuit milieuperspectief een positief initiatief lijkt, is het praktisch gezien op dit moment niet haalbaar. De technologie rondom de recyclebaarheid van windturbinebladen staat nog in de kinderschoenen en er zijn momenteel grote technische beperkingen. Om deze redenen wordt het als onwenselijk beschouwd om de eis van recyclebare windturbinebladen in het huidige beleidskader op te nemen. De ontwikkeling van nieuwe technologieën op dit gebied moet worden afgewacht voordat dit als een haalbare voorwaarde kan worden toegevoegd. Daarnaast loop je het risico dat het beleidskader alleen voorziet in de windturbines van 1 specifieke leverancier.

Financiële gevolgen	
Kosten/opbrengsten	Geen kosten en geen opbrengsten.
Dekking binnen begroting	Programma: Leefbaarheid Cluster: Milieu
Geen dekking binnen begroting	Dekkingsvoorstel: n.v.t.
Fiscale gevolgen	n.v.t.
Toelichting: met het in concept vaststellen van het beleidskader kleine windturbines zijn geen kosten gemoeid. Na vaststelling wordt gestart met het participatietraject voor dit beleidskader.	

Communicatie

Inwoners en andere belanghebbende organisaties worden over het concept beleidskader, conform het in bijlage 3 opgenomen participatieplan, geraadpleegd en kunnen op het conceptkader reageren. Na accordering van het concept beleid door de raad wordt gestart met het participatieproces voor dit beleidskader. De planning voor de definitieve vaststelling van het beleidskader is:

- Vrijgave concept beleidskader door raad;
- Zes weken ter inzage periode in het kader van participatie;
- Beslissing raad over vaststelling beleidskader aan de hand van de ingebrachte reacties.

Bijlagen

1. Concept beleidskader kleine windturbines;
2. Concept beleidskader kleine windturbines (uitwerking alternatief 2 stedelijke functies);
3. Participatieplan concept beleidskader kleine windturbines.